

Als Països Catalans hi ha quasi 400 penyes barcelonistes

L'estol blau-grana

L'afició culé va esclatar d'alegria després que el Barça aconseguís la tercera lliga consecutiva. La impressionant mobilització popular va posar de manifest l'existència d'un teixit social que dóna suport actiu al barcelonisme i que demostra així, de vegades, altres sentiments no-esportius.

Les televisions i els principals mitjans de comunicació tenien a punt els seus enviats especials a la Rambla de Canaletes, on tradicionalment desfilen centenars de seguidors barcelonistes quan el seu equip de futbol aconsegueix algun títol important. El Barça estava a punt d'aconseguir, per tercer any consecutiu, encara que amb l'ajuda inestimable en darrer terme dels canaris, la copa de campió de la Lliga espanyola.

Instants després, l'àrbitre xiulava el final del partit al camp Heliodoro Rodríguez de Tenerife. L'equip de casa s'havia imposat clarament al visitant, el Reial Madrid, per 2-0. Immediatament començaven les celebracions, espontànies i arrauxades. Les imatges, no per repetides en infinitat d'ocasions, eren menys expressives: milers de persones de totes les edats i condicions s'aplegaven a Canaletes en un exercici de pura litúrgia amb l'únic objectiu de compartir i exterioritzar l'alegria per la victòria, arrencada en l'última jornada a l'enemic de sempre. Era una nova acció de gràcies.

Però la fe culé ja fa moltes dècades que va deixar de localitzar-se únicament a la ciutat de Barcelona. A banda dels actes *centrals*, profusament esventats per terra, mar i aire, pràcticament a tots els pobles i ciutats del país se celebraven cerimònies semblants, encara que amb un caràcter privat molt més evident en la majoria de casos. Així, vora quatre mil barcelonistes s'atansaven a la Font de les Tortugues de Palma, i uns altres tants feien el mateix a Tarragona, Lleida i un interminable etcètera de Salses a Guardamar.

EL BARÇA: UNITAT DE DESTÍ

El millor indicador de l'extensió del sentiment barcelonista és el fenomen de les penyes blau-granes que, ací i allà, esquitxen la nostra geografia i, també, l'estranger. En l'actualitat, és molt difícil es-

brinar amb certesa quantes penyes funcionen amb normalitat als Països Catalans, entre altres coses, perquè en el període de nou mesos (de juliol del 92 a març del 93) se n'han creat vora setanta de noves, probablement esperonades per la ratxa de triomfs que viu l'entitat. No obstant, les que són considerades oficials –amb estatuts i seu social identificables, a diferència de moltes altres que no han donat cos legal a les seves activitats– s'a-

llarguen quasi fins a les 400. A la resta de l'estat espanyol en són més de 270 i n'hi ha 20 repartides per Europa i els altres continents.

Deia Joan Barril, en el *Decàleg del Culé* editat per Columna, que "els 125.000 seients del Camp Nou són, a efectes sociològics, molt més representatius de Catalunya que els 135 escons del Parc de la Ciutadella." En aquest sentit, es pot afirmar que tot el reguitzell de penyes dibui-

xen sociològicament la realitat del país. Per això la naturalesa de moltes de les penyes pot fins i tot arribar a divergir.

Tanmateix, el sentiment barcelonista és un factor d'agermanament que fa possible la unitat (vegeu requadre pàg. 25). Com fa dues setmanes, quan es va celebrar a la localitat de Pedreguer la I Trobada de Penyes Barcelonistes de la Marina Alta. El vice-president del Barça, Nicolau Casaus, gaudí d'un sopar de germanor i exaltació barcelonista al qual assistiren, entre altres, l'alcalde de la localitat, l'alcalde de Dénia, el diputat provincial Antoni Lluís Carrió i uns quatre-cents culés més.

D'entre les penyes barcelonistes, n'hi ha, doncs, de tots tipus. Unes amb un caràcter més marcadament nacionalista, d'altres formades exclusivament per joves, unes altres que són centre de reunió de tot el poble... i en el cas de les de l'estranger, actuen sovint d'ambaixada cultural catalana. La funció cultural, emperò, no és exclusiva de les penyes estrangeres. Al País Valencià i a les Illes, les penyes

sovint esdevenen també centres culturals de primer ordre. És el cas, per exemple, de la Penya Barcelonista de la Ribera Baixa, amb seu a Sueca. Aquesta entitat, a banda dels desplaçaments per a veure els partits a Barcelona, participa en els campionats de la Federació de futbol sala de les categories inferiors amb dos equips propis; també organitza curssets de català per a socis i simpatitzants i dona suport a actes culturals, com l'homenatge a Joan Fuster. Aquesta associació va lliurar fa uns mesos a Txiki Begiristain un premi al mèrit lingüístic per haver après el català i regala habitualment dos sacs d'arròs per gol marcat al jugador blaugrana corresponent i al porter si manté la seva porteria imbatuda. Segons Ferran Beltran, el president de la Penya, nascuda després de la final de la Recopa a Berna (Suïssa) el 1989, "militar en el barcelonisme és una manera d'acostar-se al Principat, de reforçar el sentit d'unitat dels Països Catalans".

De la mateixa forma ho entenen, per exemple, els socis de la Penya Barcelo-

Tricampions consternats

Com dues boes consternades, Ferran Torrent i jo -culés petits i bonics (*Small is beautiful*) i patidors de mena-hem tardat vint-i-quatre hores a pair la tercera Lliga consecutiva del Barça. Perplexos com Marquès -ja sabem que t'emprenyes quan t'ho diuen, Josep Vicent, però ara ens ho perdonaràs: el Barça fa nació, nosaltres els valencians la fem plural i passional- no ens ho acabem de creure. ¿Tricampions?

Tricampions amb beneplàcit d'uns déus del futbol justos, i per tant, cruels amb el Madrid -lívíd més aviat que blanc-, i pròdigs de felicitat amb un Barça tocat per la màgica taumatúrgia futbolística que impregna fins la butxaca de Cruyff -un jugador genial i malcriat, un entrenador genial i pare-patró-. Tricampions a Matarife (Torrent *dixit*) -més que els micos, n'hem de menjar, de plàtans de Canàries, la nostra fruita nacional-. Tricampions perquè de vegades la història es repeteix millorada tot posant en evidència el madridisme rampant de Marx i Hegel. ¿La repetició històrica, una farsa? Només quan es creu que la història la fan els estats i no els pobles -i el Barça és el nostre braç armat amb bellíssimes pilotes barroques i no amb bombes criminals-. Tricampions per la gràcia del més docte botxí que trepitja el futbol mundial: honor i glòria al senyor Jorge Valdano, esteta de la mort sobtada. Tricampions sense Guardiola -amb ell hauríem estat campions molt abans, pletòrics, sí, però sense aquest masoquisme taquicàrdic que tan gojosos i devastats ens ha deixat -i amb un sant Zubi que mereix, pel cap baix, una catedral-.

Tricampions com volia el més pinxo i messiànic dels profetes culés, Isaïes Barnils. Ferran i jo hem tardat vint-i-quatre hores a reaccionar -escèptics i pessimistes antropològics com som-. Ara, Ramon, t'avisem, amb EL TEMPS i des d'EL TEMPS: per a l'any que ve dissenya'ns, amb la teua presciència fideïstica, un final de Lliga més plàcid, o quan siguem sobirans -que ho serem: ¡Visca la Lliga europea!- t'enviarem d'ambaixador a Madrid. I t'hi fotràs. I s'hi fotran.

Tricampions consternats, perplexos i amb el cor destrossat, Ferran Torrent i jo saludem tota la bona i postangoixada gent blaugrana i ens retirem a fer exercicis espirituals -ell a Montserrat, jo a Poblet-. Necessitem el bàlsam religiós: tant d'èxit mundà fa mal a les nostres flagel·lades ànimes de pecadors recalçitrants.

Vicent Martí

(amb la col·laboració de Ferran Torrent)

¿Per què diem que el Barça és més que un club?

nista de Cavallers, de València, que s'han proposat amb la seva constitució de treballar per la conscienciació nacional i lingüística dels valencians, alhora que rebutgen alguns dels símbols de l'espanyolisme, entre els quals es troba "el color blanc".

Molt diferent és la Penya Barcelonista Miquel Àngel Nadal de Portocristo, a Manacor (Mallorca). El seu president, Mateu Mas, tot i reconèixer que "alguna cosa hi ha", de nacionalisme en l'afició culé de les Illes, intenta "diferenciar la identificació del Barça amb la política" i l'emmarca en la bipolarització Barcelona-

Quantes vegades hem sentit que el Barça és més que un club, atès que la seva influència sobresurt de l'àmbit purament esportiu? Que el Futbol Club Barcelona genera una identificació social molt important als Països Catalans és una cosa evident i demostrada amb la gran eufòria col·lectiva que s'ha produït després de les recents victòries barcelonistes. Però, ¿per què aquesta afiliació tan impressionant que ha convertit el

La comunicació humana utilitza el simbolisme per transmetre valors. Els símbols són la revelació dels valors que es defensen. Als partits del Barça, la senyera i la bandera blau-grana són els símbols que evocuen la catalanitat del club. Per tant, el FC Barcelona es pot entendre com a símbol del catalanisme. En aquest últim cas, el Barça compleix dues funcions. La primera és que afavoreix la solidaritat. Les col·lectivitats són entitats

abstractes necessitades de símbols que fan recordar als mateixos membres que en formen part i ajuden a distingir-se dels altres grups. Una bandera (catalana o blau-grana), un escut, un himne, un color distintiu... La segona funció és que exerceix d'enllaç del present amb el passat. El context històric de l'entitat li ha donat una especial peculiaritat que sens dubte ha contribuït a massificar el club i a donar-li una simbologia inusual com a club esportiu, d'ençà de la seva fundació durant la dictadura de Primo de Rivera. Els anys 45, 48 i 49, arran dels títols guanyats i del creixement econòmic del moment, molts immigrants varen trobar en el club un dels primers motius de

Les activitats extra-esportives són habituals en les penyes. En la foto, Txiki rebent un premi.

Madrid que hi ha a l'estat espanyol. Aquesta penya, que té més de 800 associats, es va fundar el 1991 i compta amb un soci d'excepció: el jugador del Barça que dóna nom a l'entitat.

La directiva del club, malgrat la diversitat i quantitat d'iniciatives que promouen les penyes, intenta mantenir-hi sempre un contacte directe. De fet, l'objectiu dels dirigents del Barça, amb vista al centenari l'any 1998, és d'arribar al màgic nombre de 1.000 penyes, que al ritme de creixement d'enguany, se superaria amb escreix.

I és que la passió pel FC Barcelona és un sentiment que depassa els límits d'allò esportiu per endinsar-se de ple en la sociologia d'un país, amb les seves mancances i les seves virtuts. Sigui com sigui, el Barça és un club que ha aconseguit deixar, allà on ha anat, un empremta de distinció. I esdevé, de fet, una representació inequívoca de la catalanitat que li dóna sentit i de la qual es nodreix.

Joan Morales

Barça en l'entitat esportiva amb més socis del món?

El Barça és un fenomen social que influeix el comportament de moltíssims grups socials i entitats de cap a cap dels Països Catalans. I en sentit contrari, la societat catalana projecta en el club un conjunt de valors polítics i socials. Aquests valors estan reproduïts de manera simbòlica en la consciència col·lectiva dels barcelonistes.

Tanmateix, els valors podrien no ser similars en els diferents col·lectius que donen suport a l'entitat, però sí que és ben cert que el sentiment de pertinença al club depassa el fet de la pluralitat cultural. Ni la llengua, ni la societat d'origen no tenen cap importància a l'hora de sentir-se membre d'una col·lectivitat entesa com a *afició*. Les diferències socials i polítiques tenen una convergència dins el mateix espai simbòlic, i això ens fa pensar que el Barça actua com a vincle de solidaritat i cohesió de les cultures que litiguen pel mateix territori.

vinculació a la seva nova terra de residència. Durant el període final del franquisme i durant la transició, el Barça fou considerat com un símbol de llibertat i democràcia per als Països Catalans, enfront de la simbologia oficial que representava el Reial Madrid. Fruit d'aquest simbolisme històric, podem entendre per què l'entitat disposa de presència institucional en el sistema polític i administratiu català.

Actualment, el Barça podria canalitzar el seu suport social mitjançant una forma de pressió o influència sobre les institucions públiques. La interacció pot anar encara més lluny si es crea una simbiosi entre els interessos de la classe política i l'afició. Per tant, el Barça fa el paper de grup de pressió a les institucions públiques, en defensa dels valors que reivindiquen els barcelonistes.

Enric Ordeix
(amb la col·laboració
d'Antoni Limongi)